

Б'янка Ганна

старша викладачка,
кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи,
факультет педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв,
Ніжинський державний університет ім. Миколи Гоголя,
м. Ніжин, Україна,
bianca.hh@ndu.edu.ua

Авер'янова Юлія,
студентка IV курсу першого (бакалаврського) рівня,
факультет педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв
Ніжинський державний університет ім. Миколи Гоголя,
м. Ніжин, Україна,
viktorovnaulial983@gmail.com

ОСНОВИ МІЖВІДОМЧОЇ ВЗАЄМОДІЇ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ В ГРОМАДІ

***Анотація.** У статті розглянуто теоретичні основи взаємодії державних органів та громадських організацій у сфері протидії домашньому насильству в громаді. Розкрито поняття та види домашнього насильства, нормативно-правова база, процедури та практики інформаційної взаємодії; координацію спільних дій під час реагування на випадки домашнього насильства у громаді. Проведено аналіз проблем та бар'єрів у співпраці державних органів та громадських організацій;. Визначено та обґрунтовано основні проблеми держави та суспільства в сфері протидії домашньому насильству в громаді.*

***Ключові слова:** громада, домашнє насильство, державні організації, громадські організації, міжвідомча взаємодія.*

***Annotation.** The article considers the theoretical foundations of interaction between state bodies and public organizations in the field of combating domestic violence in the community; reveals the concept and types of domestic violence, the regulatory framework, procedures and practice of information interaction; coordination of joint actions when responding to cases of domestic violence in the community; analyzes problems and barriers in cooperation between state bodies and public organizations; identifies and substantiates the main problem of the state and society in the field of combating domestic violence in the community.*

***Key words:** community, domestic violence, government organizations, public organizations, interagency cooperation.*

Вступ. В умовах сьогодення проблема домашнього насильства в країні є однією з найгостріших соціальних проблем і вона потребує комплексного, системного та міжвідомчого підходу до її вирішення. Соціальні виклики та наслідки, зумовлені воєнним станом, соціально-економічною нестабільністю, внутрішнім переміщенням населення посилюють ризики виникнення та повторюваності випадків домашнього насильства в сім'ї. Ефективна протидія домашньому насильству можлива лише за умови чіткої налагодженої взаємодії органів місцевого самоврядування та громадських організацій на рівні територіальної громади.

Мета статті – розкрити основи міжвідомчої взаємодії у сфері протидії домашньому насильству в громаді

Виклад основного матеріалу. Поняття «міжсекторальна взаємодія» розглядається на усвідомленні об'єктивної потреби співпраці секторів суспільства для збереження його стабільності. Сучасні концептуальні підходи зарубіжних країн заклали основи для співпраці держави, бізнесу і суспільства, що призводить до досягнення бажаних цілей суспільного розвитку. Особливості міжсекторальної співпраці змінювались у ході історичного розвитку, зокрема, у наслідок явищ дестабілізації, системних збоїв, кризових процесів. Тому переосмислення сутності міжсекторальної взаємодії у сучасних

умовах є актуальним в контексті безпекових ризиків. Адже злагоджені дії та мобілізація ресурсів усіх секторів сприятиме вирішенню суспільних суперечностей, подоланню наслідків кризи.

Відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [4], домашнє насильство - це діяння фізичного, психологічного, економічного чи сексуального характеру, що вчиняються в сім'ї або в межах місця спільного проживання. Законодавство України визначає чітку систему суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії насильству, зокрема це органи Національної поліції, заклади охорони здоров'я, органи освіти, служби у справах дітей, центри соціальних служб, спеціалізовані служби підтримки постраждалих осіб.

Нормативно-правову основу у сфері міжвідомчої взаємодії становлять також підзаконні акти, зокрема Порядок взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству [2]. Цей Порядок закріплює алгоритми реагування на повідомлення про насильство, координацію дій та механізми супроводу постраждалих, процедури обміну інформацією та взаємодію в громаді всіх структур. Державна соціальна програма запобігання та протидії домашньому насильству на період до 2025 року закріплювала основні напрями розвитку системи підтримки, зокрема розбудову мережі спеціалізованих служб та підвищення кваліфікації та навчання фахівців[5].

Теоретично міжвідомча взаємодія у сфері протидії домашньому насильству характеризується як узгоджена діяльність різних суб'єктів, яка спрямована на досягнення спільної мети - забезпечення безпеки постраждалої особи, запобігання його повторенню та припинення насильства.

Комунікаційна взаємодія є однією з важливих складових міжвідомчої співпраці. Вона включає передачу інформації про випадки насильства, ведення звітності, моніторинг результатів реагування. Порядок взаємодії суб'єктів включає механізм інформування та строки передачі даних, що дозволяє мінімізувати ризики повторної ситуації та уникнути небажаних дій [2].

У своїх наукових працях Марта Богачевська-Хомяк, Оксана Кісь, Людмила Смоляр зазначають, що позитивний результат такої взаємодії залежить від чіткого розподілу повноважень, наявності комунікаційних каналів та взаємної відповідальності всіх сторін. Тамара Мельник досліджувала питання сімейних конфліктів, домашнього насильства та гендерної нерівності в Україні [5].

На рівні громади важливу роль відіграє налагодження співпраці між органами місцевого самоврядування, службами соціального захисту, підрозділами Національної поліції, служби у справах дітей, центром соціальних служб, громадськими організаціями, закладами освіти та охорони здоров'я, органами ювенальної превенції. Органи місцевого самоврядування здійснюють організацію роботи координаційних рад, створюють програми підтримки постраждалих, займаються фінансуванням притулків та кризових кімнат. Поліція здійснює невідкладне реагування, фіксацію фактів правопорушення, винесення термінових заборонних приписів, Соціальні служби здійснюють оцінку потреб постраждалих та їхній соціальний супровід, надають підтримку.

Значна роль в протидії домашньому насильству належить ефективній співпраці з громадськими організаціями, які часто забезпечують психологічну допомогу, кризове консультування, реалізують інформаційні кампанії правовий супровід. В сучасних дослідженнях спостерігається тенденція, що громадський сектор є важливим партнером держави, оскільки він має гнучкість у реагуванні, досвід роботи з вразливими групами та довіру з боку постраждалих [1]. Водночас, для ефективної співпраці необхідним є забезпечення партнерства через підписання меморандумів, спільні протоколи дій та обмін інформацією з дотриманням вимог конфіденційності. Значна роль в протидії домашньому насильству належить таким громадським організаціям України як: «Ла Страда – Україна». Місією цієї організації є забезпечення гендерної рівності, підтримка миру та запобіганням гендерно зумовленому насильству, зокрема домашньому насильству, UNFPA Фонд народонаселення України, ВГО «Асоціація жінок юристок України «Юрферм», Українська асоціація громадського здоров'я, центр «Жіночі перспективи», ГО «ДОМ 4824», БФ «Рокада» та ін. Ці

організації спрямовують свою діяльність на протидію домашньому насильству, тісно взаємодіють з державними структурами, міжнародними та всеукраїнськими організаціями.

У Ніжинській громаді Чернігівської області міжсекторальну взаємодію складають: Ніжинський центр соціальних служб, підрозділ «Поліна», ювенальна превенція Ніжинського районного відділу поліції ГУНП в Чернігівській області, БФ «СОС дитячі містечка», ГО «ЧАС ДЛЯ НАС», БФ БО «Карітас Чернігів». Перевагами міжвідомчої взаємодії цих організацій є комплексність, яка дозволяє надавати більш повний спектр підтримки родинам та профілактика ризиків. Обмін досвідом та інформацією між організаціями підсилюють локальні системи підтримки.

Водночас практичний досвід у сфері міжвідомчої взаємодії має низку бар'єрів і проблем. Однією з основних проблем є недостатнє фінансування спеціалізованих служб, недостатній рівень підготовки фахівців, формальний характер координаційних заходів, відсутність єдиних стандартів оцінки ризиків, низький рівень обізнаності населення щодо механізмів захисту. Вчені наполягають на необхідності чіткого врегулювання та удосконалення адміністративно-правових засад діяльності суб'єктів протидії насильству та посилення відповідальності за неналежне виконання покладених функцій [3; 5].

Особливої уваги потребує проблема довіри у співпраці між суб'єктами взаємодії. Конкуренція за ресурси, відсутність налагоджених комунікацій, або розбіжності у підходах можуть знижувати ефективність спільної діяльності. Важливим напрямом в організації роботи розвитку системи є міжвідомчих навчань, впровадження спільних тренінгів, розроблення локальних протоколів реагування з урахуванням специфіки конкретної громади.

Основною проблемою держави та суспільства у сфері протидії домашньому насильству є недостатня узгодженість зусиль різних суб'єктів і розрізненість реагування. Вирішення цієї проблеми можливе шляхом переходу до моделі узгодженої міжсекторальної співпраці, що передбачає спільне планування, координацію, моніторинг та оцінку результатів діяльності.

Висновки. Отже, міжвідомча взаємодія у сфері протидії домашньому насильству в громаді є багаторівневою, складною системою, що базується на нормативно-правових засадах, партнерстві між державними і громадськими структурами, чіткому розподілі повноважень. Її ефективність залежить від рівня, наявності ресурсів, професійної підготовки фахівців, координації дій і довіри між суб'єктами. Міжвідомча взаємодія між органами державної влади та громадськими організаціями відбувається на принципом комплексної підтримки постраждалих де державні структури забезпечують соціальний та правовий захист а громадські організації надають психологічну, волонтерську та гуманітарну допомогу. І кожна громада має свою систему міжсекторальної взаємодії. Розвиток мережі спеціалізованих служб при соціальних службах, посилення інтегрованого підходу і вдосконалення інформаційної взаємодії є ключовими умовами підвищення результативності системи протидії домашньому насильству в сучасних умовах.

Список використаних джерел

1. Гром Н. О. Організація взаємодії суб'єктів протидії домашньому насильству. *Адміністративно-правове та соціологічне забезпечення діяльності Національної поліції України : матеріали наук.-практ. конф.* Вінниця : ХНУВС, 2025. С. 112–116. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/9c5a76b8-f3bc-4844-b43d-59a5f1f02bfe> (дата звернення: 19.02.2026).
2. Державна соціальна програма запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року : затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 24.02.2021 № 145. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145-2021-п> (дата звернення: 19.02.2026).
3. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (дата звернення: 19.02.2026).
4. Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за

ознакою статі : постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 658 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2018-п> (дата звернення: 19.02.2026).

5. Салманова О. Ю., Казанчук І. Д. Адміністративно-правові засади міжвідомчої взаємодії Національної поліції України з іншими суб'єктами протидії домашньому насильству в умовах сьогодення. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2025. № 1. С. 45–53. URL: <https://vca.univd.edu.ua/index.php/vca/article/view/610> (дата звернення: 19.02.2026).